

SZEMLE

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI
BIBLIOGRÁFIA
1980–1981
BIBLIOGRAPHIA IURIDICA HUNGARICA
1980–1981

Állam- és jogtudományi bibliográfia 1980–1981. Bibliographia iuridica Hungarica 1980–1981. (Összeáll. Nagy Lajos, Balázsné Veredy Katalin) [Közread. az] Országgyűlési Könyvtár. Bp. 1983. 353 p.

Egy bibliográfia megújítása

Szakkbibráfiák tekintetében nem vagyunk elkényeztetve. Túlságosan sok az olyan összeállítás, amely korrekt regisztráció ugyan, de a tételek együttese nem áll zavartalan összhangban azzal a feladattal, amelyet a bibliográfiának a szak tudományban be kellene töltenie.

Örvendetes kivételként vettük kézbe az Országgyűlési Könyvtár új kiadványát, az Állam- és jogtudományi bibliográfia 1980–1981-es kötetét. Szerkesztőiben a jogi bibliográfia nagy öregjét, az élő klasszikusnak számító Nagy Lajost és a jogi tájékoztatás tekintélyét, Balázsné Veredy Katalint tisztelhetjük. A bibliográfia előzményei ismertek: az MTA Állam- és Jogtudományi Intézetében – Nagy Lajos jóvoltából – készült az 1945 utáni sorozat tizenkét kötete. Úgy tűnik a bibliográfia javára vált, hogy átkerült az Országgyűlési Könyvtárhoz. Itt ugyanis az intézmény fő profiljában készült, kiterjedtebb dokumentációs bázisra támaszkodott, több figyelem is jutott rá.

Mitől jó egy szakkbibráfia, túlmenően a tételek hiteles és pontos regisztrációján? Mi a titka annak, hogy egy bibliográfia láthatóan a szaktudománynak szerves részévé, hatékony eszközévé válik, minden ízében kötődve annak problémavilágához?

Az egyik titok nyitja a rész és egész kölcsönhatásában rejlik. Az Állam- és jogtudományi bibliográfiában nemcsak az egyes tételek, fejezetek hordoznak hasznos információt számunkra, hanem a bibliográfia anyaga egy magasabb minőségi szinten alkot egészet, amely már több mint részeinek összessége. A feldolgozás tárgyveiben kialakult valóságos arculatnak megfelelő, hiteles portrét nyújt a jogtudományról, s részben a jogi életéről. Ezt elsősorban a részek arányaival éri el: minden a maga helyén van, nincs bennük sem fölösleg, sem hiány. A bibliográfia részleteiben minden magától értetődő, a tételek a maguk természetes helyén, természetes funkciójukban állnak. Ezért olyan hihetetlenül egyszerű és áttekinthető az egész. Az ilyenfajta egyszerűség, világosság, egyenletesség csak hosszú érlelődés eredménye lehet. S tudjuk jól: a letisztult, kiforrott, lényegét tükröző egyszerűség a legnehezebben elérhető bibliográfiai erény.

Az Állam- és jogtudományi bibliográfia dicséretét egyetlen szóban lehet tömöríteni: forrásértékű munka. Sok egyéb mellett mindenekelőtt jegyzetapparátusa miatt. Ez megszokott jelenség gondos filológiai vagy történeti munkáknál, bibliográfiáknál azonban ritkán találkozunk vele. A jegyzetek a fejezetek végén vannak – sajnos alig olvasható,

apró betűkkel – s utalnak az egyes tételek előző vagy más feldolgozására, történeti vagy más részleteire, vagy éppen a határterületek irodalmáról adnak útbaigazítást. Ezek a jegyzetek összességükben olyan hálót szőnek a bibliográfia korpuszára, amely a rendező elv, jelen esetben a szakrend kohézióján túl az összefüggések más dimenzióját tárja fel, más-fajta kapcsolatok útjaival köti össze az egyes szakcsoportokat vagy tételeket. Ezek a jegyzetek a téma vagy az egyes tételek előzményeihez, egyéb (nem jogi) vonatkozásaihoz vezérlelnek, mondhatnók: az élet, a kutatói heurisztika, a gyakorlat által produkált kapcsolatokat tükrözik. És ez legalább olyan fontos, mint a tételeket néha mereven és formálisan összetartó szakrend, amely gyakorta valójában csak a tárgy azonos voltán nyugszik, s megfelelkezik fontos "mellékes" körülményekről, fazettákról stb., összehozván így olyan tételeket, amelyek a jogi életben nem is tartoznak össze. A tapintatos és okos jegyzetelés révén a bibliográfia nemcsak szakszerűen és korrektül regisztrálja a tárgyévek irodalmát, hanem eleven és színes beszámoló a szellemi élet egy mozgó, fejlődő organizmusáról.

Ha a bibliográfia metodikájából a fenti jellegzetesség kívánkozik is az első helyre, ez korántsem jelenti azt, hogy nem szólhatnánk elismerően a bibliográfia hagyományosabb módszereiről is. Ezzel kapcsolatban kiemelendő a bibliográfiai ökonomizmus, ti. hogy sem több, sem kevesebb adat nem szerepel benne a kelleténél. Mivel a szakrend eléggé kimunkált és részletező, a tételenkénti osztályozás nem volt kívánatos. Gondoltak egyébként a magyarul nem tudó külföldi felhasználóra is: a fő fejezeteket oroszul és angolul is megnevezik, míg a részletezőbb csoport neve után a könyvtárosok és a kutatók nemzetközi nyelvén, ETO-jelzettel írják le a témát. A tartalomjegyzék teljes részletességgel e két nyelven is olvasható. A bibliográfia folyamatos tételszámozást alkalmaz, erre utal vissza egyetlen indexe, a névmutató. A gyűjtőkört érezhetően gondos mérlegeléssel és mérséklettel, adott esetekben biztos döntésekkel sikerült kialakítaniok. A gyűjtés köre nem parttalan, a határterületekre inkább a bőséges jegyzetek irányítják a használót. Viszont gyűjtőköre határain belül alighanem megbízhatóan teljes. Természetes dolog, hogy a gyűjtőkört nem szűkítik le a magyarországi irodalomra, hanem felveszik a magyar szerzők külföldön publikált műveit is. Fontos ez a szempont: szaktudományról lévén szó, aligha fogadhat el más gyűjtési elvet az, aki a "magyar" jogtudomány bibliográfiáját használja.

Az Állam- és jogtudományi bibliográfia olyan kutatói és tájékoztatási műszer, amely mind a használó, mind a könyvtáros számára biztonságot ad. Minden ízében a bibliográfiai alapfunkciók érvényesítését szolgálja. Egyszerű és klasszikus célkitűzés. Mégis, milyen nehéz és milyen ritkán sikerül teljesíteni.

HORVÁTH Tibor